

*BESLUIT (VORMVRIJE) M.E.R.-BEORDELING
ONTGRONDINGSWERKZAAMHEDEN
INTERNE PAS-MAATREGELEN
'Sallandse Heuvelrug'*

Indiener	:	Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente
Aanmeldnotitie betreft	:	Uitvoeren van PAS-maatregelen in deelgebieden van Natura-2000 gebied Sallandse Heuvelrug
Locatie	:	Sallandse Heuvelrug
Datum ontvangst	:	31 juli 2018
Datum beschikking	:	12 september 2018
Kenmerk	:	2018/0426220
Projectnummer	:	Z-HZ_MERB-2018-002795

Colofon

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 75 00

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

1 Besluit

1.1 Onderwerp

Wij hebben op 31 juli 2018 een aanmeldingsnotitie¹ ontvangen van een vormvrij m.e.r.-beoordeling van Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente. De aanmeldingsnotitie gaat over het uitvoeren van de volgende werkzaamheden: het plaggen, het chopperen en het bekalken van deelgebieden in het Natura-2000 gebied Sallandse Heuvelrug.

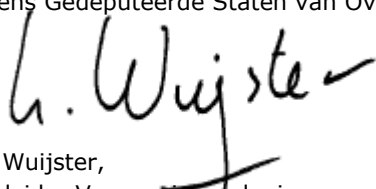
1.2 Besluit

Wij besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit, en gelet op de artikelen 7.16 t/m 7.19 van de Wet milieubeheer:

- dat er geen bijzondere omstandigheden zijn die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken voor het uitvoeren van de voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden van Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente op Sallandse Heuvelrug.

1.3 Ondertekening en verzending

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

¹ Kenmerk 2018/0444256

Dit besluit is verzonden aan Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente.

Een afschrift van deze beschikking is verzonden aan:

- Dagelijks bestuur van Waterschap Drents Overijsselse Delta;
- Dagelijks bestuur van Vechtstromen;
- Dagelijks bestuur van Rijn en IJssel;
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hellendoorn.

1.4

Rechtsmiddelen

Het besluit is overeenkomstig artikel 7.17, lid 4 van de Wet milieubeheer gepubliceerd op de website van de provincie Overijssel.

Inhoudsopgave

1	Besluit.....	3
1.1	Onderwerp	3
1.2	Besluit	3
1.3	Ondertekening en verzending	3
1.4	Rechtsmiddelen	4
2	Aanleiding	7
3	Projectbeschrijving	7
4	Bevoegd gezag, beoordelingsplicht en toetsingskader	7
5	Conclusie.....	13

*BESLUIT (VORMVRIJE) M.E.R.-BEORDELING
ONTGRONDINGSWERKZAAMHEDEN
INTERNE PAS-MAATREGELEN*

Overwegingen

Indiener	:	Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente
Aanmeldnotitie betreft	:	Uitvoeren van PAS-maatregelen in deelgebieden van Natura-2000 gebied Sallandse Heuvelrug
Locatie	:	Sallandse Heuvelrug
Datum ontvangst	:	31 juli 2018
Datum beschikking	:	12 september 2018
Kenmerk	:	2018/0426220
Projectnummer	:	Z-HZ_MERB-2018-002795

2 *Aanleiding*

Op 31 juli 2018 hebben wij van Staatsbosbeheer regio Oost District Salland -Twente een aanmeldingsnotitie¹ ontvangen voor de beoordeling van de m.e.r.-plicht, ingevolge artikel 7.16, 1^e lid, van de Wet milieubeheer (Wm) ontvangen. In de vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn de mogelijke milieueffecten beschreven die te verwachten zijn bij het uitvoeren van plagwerkzaamheden in het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug.

3 *Projectbeschrijving*

Het project waar de ontgronding plaatsvindt, ligt in de gemeente Hellendoorn, ten zuidwesten van Nijverdal. De desbetreffende deelgebieden van de Sallandse Heuvelrug zijn in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Het plangebied heeft een oppervlakte van 6 ha. Staatsbosbeheer is voornemens om in dit gebied PAS-natuurherstelmaatregelen te treffen om het areaal droge heide te vergroten. Daarnaast wordt door het verwijderen van bosopslag en plagwerkzaamheden ruimte gemaakt voor verjonging van jeneverbesstruwelen. De werkzaamheden vinden plaats in de periode 2018-2021. Jaarlijks wordt 2 hectare geplagd/gechopperd. Hierbij komt ca. 6.000 m³ grond vrij.

4 *Bevoegd gezag, beoordelingsplicht en toetsingskader*

Gedeputeerde Staten zijn volgens artikel 3, lid 1, juncto artikel 8, lid 3 van de Ontgrondingenwet bevoegd gezag voor het beoordelen van ontgrondingsactiviteiten. Ingevolge artikel 7.2, lid 1 onder b in samenhang met artikel 7.17, lid 1, van de Wet milieubeheer (Wm) moet het bevoegd gezag bij voorgenomen activiteiten die staan opgenomen in onderdeel D van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) bepalen of deze activiteiten vanwege bijzondere omstandigheden m.e.r.-plichtig zijn. Dat wil zeggen dat de initiatiefnemer een vergunningsaanvraag op grond van de Ontgrondingenwet al dan niet vergezeld moet laten gaan van een milieueffectrapport (MER).

Bij het uitvoeren van de ontgrondingswerkzaamheden in het kader van de PAS-maatregelen op de Sallandse Heuvelrug, blijft het te ontgronden gebied kleiner dan 12,5 ha (D-drempelwaarde van Het Besluit m.e.r.) en kan hiervoor volstaan worden met een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

Nu uit deze aanmeldnotitie blijkt dat er geen bijzondere omstandigheden zijn die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken voor het uitvoeren van de voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden in het projectgebied, is de activiteit verder vrijgesteld van de vergunningsplicht voor de Ontgrondingenwet, op grond van artikel 3.3.2.1 eerste lid, sub f, uit de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In dit artikel is aangegeven dat functionele ontgroningen, gericht op het uitvoeren van beheermaatregelen in natuurgebieden, als de werkzaamheden worden uitgevoerd door een natuurorganisatie, zijn vrijgesteld van de vergunningsplicht. De uitvoering van het project voldoet aan deze criteria.

Gedeputeerde Staten moeten een vormvrije m.e.r.-beoordeling toepassen, als wordt bedoeld in artikel 7.16 t/m 7.19 van de Wet milieubeheer, als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Gedeputeerde Staten moeten daarom beoordelen of, gelet op bijzondere omstandigheden, voor het verlenen van de ontgrondingvergunning een MER noodzakelijk is. Het algemene uitgangspunt bij een dergelijke beoordeling is dat er geen MER hoeft te worden opgesteld, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Deze bijzondere omstandigheden kunnen betrekking hebben op:

1. kenmerken van het project;
2. plaats van het project;
3. kenmerken van het potentiële effect.

De bijzondere omstandigheden zijn in de aanmeldnotitie beschreven.

4.1 Kenmerken van het project

Staatsbosbeheer neemt verschillende maatregelen in Het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug om de kwaliteit van de heide te behouden.

Het project omvat twee type maatregelen.

- Plaggen en chopperen (maatregelen M3a/M4a/M5a uit de PAS-gebiedsanalyse),
- Intensief heidebeheer (maatregelen M3c/M5b)

Maatregelen M3a/M4a/M5a

In het kader van de realisatie van maatregelen vindt plaggen of chopperen plaats van een gebied van 6 ha in totaal (2 ha per jaar, waarvan 1 hectare wordt geplagd en 1 hectare gechopperd. Door middel van plaggen wordt de bovenste, voedselrijke bodemlaag van 10 cm met begroeiing verwijderd.

Het chopperen wordt toegepast om een deel van de bovenste humuslaag van 4 cm te verwijderen. Vervolgens wordt het gebied waar de maatregelen zijn toegepast, bekalkt om de bodemmineralogie te herstellen.

Maatregelen M3c/M5b

Het intensief heidebeheer bestaat uit:

- Verwijderen van 20 hectare bosopslag
- Maaien van 10 hectare heide
- Branden van 8 hectare heide
- Maken van 2 ha zandplekken voor verwijdering van de humeuze bovenlaag
- Uitbreiding van akkers met circa 1 ha

Het desbetreffende gebied wordt vervolgens door Stadsbosbeheer bekalkt.

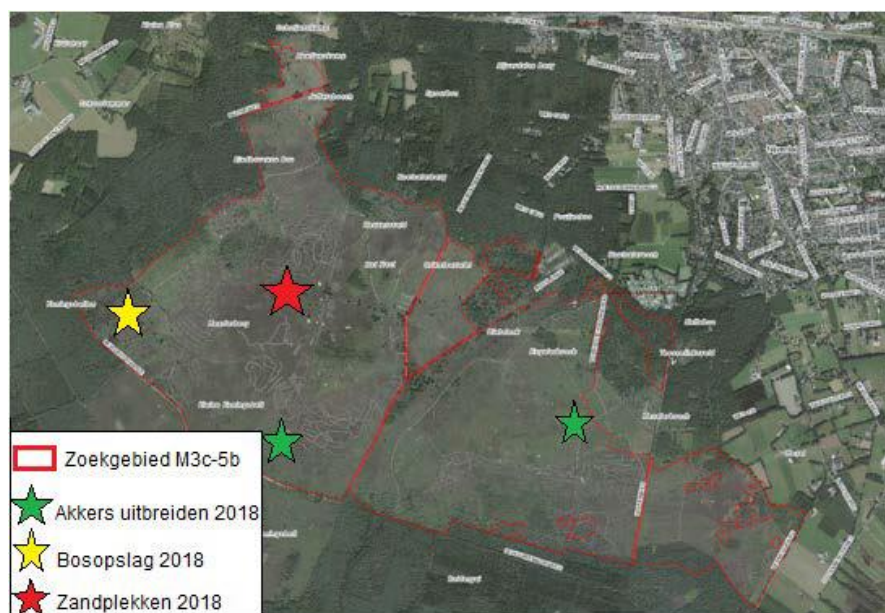
4.2 Plaats van het project

Het plangebied van de realisatie van de PAS-maatregelen bevindt zich op het noordelijke gedeelte van de centrale heide van de Sallandse Heuvelrug in de gemeente Hellendoorn. Het gebied strekt zich uit tussen de Koningsbelten, de Haarlerberg en de Wolfslenk, zoals op de volgende afbeeldingen wordt weergegeven. In het gebied komen voornamelijk (struik)heide en pijpenstrootje voor; het open heidegebied wordt begrensd door naaldbos. Er liggen enkele wandel- en fietsroutes door het gebied, maar er liggen geen woningen.

Op de karten van de locaties afkomstig van de aanmeldingsnotitie staan de locaties van ontgrondingen weergegeven.

Figuur 1 Ontgrondingslocatie maatregelen M3a/M4a/M5a

Figuur 2 Ontgrondingslocatie maatregelen M3c/M5b

4.3 Kenmerken van het potentiële effect

In dit hoofdstuk worden de effecten van de ontgroning voor het milieu beschreven.

Bodem

Huidige situatie

De bodem die in het plangebied voorkomt, is van oorsprong zuur en voedselarm. Op de hoogste terreindelen liggen de haarpodzolen (Hd30) met grindige bovengrond en grof zand, en op de rijkere plaatsen liggen de holtpodzolgronden met grof zand en grindhoudende bovengrond (Y30). Uit onderzoek van B-Ware blijkt dat de bodem sterk verzuurd is.

Effecten

Het afplaggen van de bovenste, voedselrijke bodemlaag leidt tot verarming van de bodem. Het maaien, afvoeren en branden leiden tot de gewenste vershraling van de bodem en tot verlaging van het gehalte stikstof. Dit is nodig voor de ontwikkeling van de gewenste habitattypen. Het bekalken van de bodem voorkomt ammoniumvergiftiging en leidt tot een hogere pH van de bodem en versnelde mineralisatie en nitrificatie. De verzuring van de bodem door te hoge stikstofdepositie wordt tegengehouden en de balans in voedingsstoffen wordt hersteld. De maatregelen leiden niet tot verontreiniging van de bodem of aantasting van de bodem.

Conclusie

Vanuit het aspect bodem zijn er geen bijzondere omstandigheden zijn die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken.

Water

Huidige situatie

De Sallandse Heuvelrug ligt in het beheersgebied van de waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta en Rijn en IJssel.

In het plangebied van de ontgrondingen zijn de grondwaterstanden erg laag (of: staat het grondwater erg diep). Op de Sallandse Heuvelrug komen legger watergangen niet voor, maar er bevindt zich oppervlaktewater in enkele kleine vennetjes.

Effecten

In 2009 heeft (toenmalig) waterschap Groot Salland een beknopte analyse van het watersysteem gedaan en een verkenning naar effecten van hydrologische maatregelen voor het beheerplan Natura 2000 Sallandse Heuvelrug. Door het plaggen wordt het maaiveld iets dichtter bij de grondwaterstand gebracht. Het verwijderen van bomen en andere opslag leidt tot vermindering van grondwateronttrekking en daarmee een lichte stijging van de grondwaterstand. Dit is positief voor de ontwikkeling van heide.

Het hydrologisch risico van plaggen is verwaarloosbaar klein. Het plaggen van de bovenste laag leidt niet tot grondwater aan maaiveld.

Conclusie

Voor het aspect water zijn geen belangrijke nadelige milieueffecten te verwachten door het plaggen en chopperen. Er zijn geen bijzondere omstandigheden aangetroffen die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken.

Natuur

Huidige situatie

De Sallandse Heuvelrug is een Natura 2000-gebied en vormt een onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Op de Sallandse Heuvelrug komen de volgende habitattypen voor:

droge heide (H4030; ca. 1.100 ha), vochtige heide (H4010A; 0,7 ha), heischrale graslanden (H6230; 0,3 ha). Ook bijzondere diersoorten als het korhoen en de kamsalamander komen hier voor.

Effecten

Soortenbescherming

Uit een bureautoets, uitgevoerd door Ecogroen, m.b.t. de effecten van de maatregelen op soorten blijkt dat effecten op soortenbescherming zijn uitgesloten, mits wordt gewerkt volgens het ecologische werkprotocol waarin de benodigde mitigerende maatregelen uit de Gedragscode worden opgenomen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk als wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol. Omdat de maatregelen worden uitgevoerd in het kader van het Programma Aanpak Stikstof, wordt de door de werkzaamheden veroorzaakte, tijdelijke toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige natuurwaarden buiten beschouwing gelaten. PAS-maatregelen zijn conform provinciale afspraken hiervan vrijgesteld. Er worden geen belangrijke nadelige milieugevolgen verwacht voor de soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Door het afplaggen van de bodemlaag ontstaan betere omstandigheden voor habitattypen als Droge Heide, Heischrale graslanden en Jeneverbesstruwelen.

Volgens het beheerplan voor de Sallandse Heuvelrug wordt bij de realisatie van PAS-maatregelen een ecologisch werkprotocol toegepast. Een ontheffing Wet natuurbescherming is voor gebiedsbescherming niet vereist indien wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol. In het beheerplan voor de Sallandse Heuvelrug zijn de maatregelen M3a/c, M4a en M5a/b echter niet beoordeeld. Uit de toets van Ecogroen blijkt dat een eventueel negatief effect van de maatregelen M3a/M4a/M5a (plaggen en chopperen) als verwaarloosbaar is te beschouwen. Dit geldt ook voor maatregel M3c (intensief heidebeheer).

Uit de rapportage blijkt dat de negatieve effecten niet uit te sluiten zijn voor maatregel M5b (intensief heidebeheer). Omdat deze maatregel niet onder effecten van ontgroningen valt, kan de effectenbeoordeling later plaatsvinden. Dat heeft geen invloed op de beoordeling van vormvrije m.e.r.

Conclusie

Voor het aspect natuur zijn geen belangrijke nadelige milieueffecten te verwachten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. Er zijn geen bijzondere omstandigheden aangetroffen die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken.

Archeologie

Huidige situatie

In Sallandse Heuvelrug zijn terreinen te vinden met hoge en lage archeologische waarden. Volgens de gemeentelijke archeologieregels is het uitvoeren van een archeologisch onderzoek nodig bij graafwerkzaamheden dieper dan 30 cm in een gebied met een middelhoge of hoge verwachtingswaarde.

Effecten

Er zijn geen archeologische monumenten in het plangebied. De werkzaamheden zouden naar verwachting plaatsvinden in terreinen met zowel een hoge als lage archeologische verwachtingswaarde; de exacte locatie wordt binnen het aangegeven gebied later bepaald. De werkzaamheden in de bodem vinden plaats, maar op een dusdanig geringe diepte (10 cm) dat geen aantasting van eventuele archeologische resten wordt verwacht.

Conclusie

Op basis van de archeologische verwachtingswaarden zijn er in een groot deel van het plangebied geen belangrijke nadelige milieueffecten te verwachten voor het aspect archeologie. Er zijn geen bijzondere omstandigheden aangetroffen die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken.

Landschap en cultuurhistorie

Huidige situatie

Het Natura gebied Sallandse Heuvelrug bestaat uit een glaciale zandrug met een totale lengte van veertien kilometer en een variabele breedte tussen één tot zes kilometer. De heuveltoppen in dit gebied hebben een gemiddelde hoogte tussen de 55 en 75 meter boven NAP. Typisch voor dit gebied is de grootste aaneengesloten struikheibegroeiing van Oost Nederland met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen met typische hoogveensoorten.

In de lagere delen en op de flanken van de Heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor en een bijzonder hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden.

De Sallandse Heuvelrug was van oorsprong een open gebied, bedekt met heide, dat ontstond door het kappen en afbranden van het bestaande bos en door de begrazing van schapen.

De visie van de terreinbeheerders Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is het creëren van een open en gevarieerd heidelandschap met akkers en graslanden langs de flanken, dat op een oorspronkelijk gebied lijkt.

Effecten

Het toepassen van maatregelen, zoals het plaggen, maaien en branden leidt tot meer openheid en afwisseling in het landschap. De openheid van de stuwwal geeft ook een hogere belevingswaarde. Het verwijderen van bomen en andere opstand draagt bij aan herstel van het cultuurhistorische karakter van het gebied. Door het plaggen en verwijderen van bosopslag wordt meer ruimte gecreëerd voor heide, jeneverbesstruwelen en zandverstuivingen. Dat zal leiden tot meer afwisseling tussen vegetatie in het landschap en tot verhoging van de ruimtelijke kwaliteit.

In het gebied bevinden zich geen monumenten of beeldbepalende bomen, die aangetast kunnen worden. Er worden geen belangrijke nadelige milieugevolgen verwacht voor het thema landschap en cultuurhistorie.

Conclusie

Het landschap en de cultuurhistorische waarden in het plangebied worden niet aangetast. De ontgrondingsmaatregelen hebben geen belangrijke nadelige milieueffecten voor het aspect landschap en cultuurhistorie.

Effecten op overige milieu aspecten

Externe veiligheid

Het plangebied ligt niet in het invloedgebied van een transportroute gevaarlijke stoffen over het spoor, het water, een hoge druk aardgasleiding of van een Bevi (Besluit externe veiligheid inrichtingen) inrichting. Er zijn geen effecten op het aspect externe veiligheid verwacht.

Luchtkwaliteit en geluid

Ten behoeve van het uitvoeren van de maatregelen worden tijdelijk machines ingezet voor het plaggen, chopperen en verwijderen van opslag. De toename in geluid en uitstoot van stoffen

(luchtkwaliteit), veroorzaakt door deze machines, is tijdelijk en beperkt tot de uitvoeringsperiode en de uitvoeringsplaats. In de omgeving van de uitvoeringslocaties is geen (particuliere) bewoning/bebouwing aanwezig. Langs de transportroutes zijn woningen van particuliere eigenaren gelegen. Met deze omwonenden wordt gecommuniceerd over de uit te voeren maatregelen en de mogelijk te verwachten, tijdelijke overlast. Gelet op de korte periode van de werkzaamheden wordt blootstelling aan hinder beperkt. De werkzaamheden leiden tot herstel van de natuur.

Hulpbronnen

Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen is niet aan de orde. De toegepaste maatregelen leiden niet tot productie van afvalstoffen. De werkzaamheden vormen geen gevaar voor de omgeving en er is geen sprake van een grensoverschrijdend karakter van werkzaamheden. Het plan voorziet alleen in natuurherstel.

Overige aspecten

De maatregelen leiden niet tot extra verkeershinder of risico voor ongevallen. Vanwege de ligging van het plangebied is geen sprake van grensoverschrijdend karakter van de werkzaamheden. De werkzaamheden vormen geen bijzonder risico voor de omgeving.

Cumulatie

In het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug worden naast de beschreven plagmaatregelen meer natuurherstelmaatregelen uitgevoerd, zoals het verwijderen van bos, het verwijderen van de strooisellaag, herinrichting van percelen en hydrologische ingrepen, zoals het dempen en verondiepen van sloten op de Zunasche Heide.

Wegens de lokale effecten van de maatregelen en de afstand tot de maatregelen in andere deelgebieden wordt geen cumulatief effect verwacht voor de thema's bodem, water, externe veiligheid, archeologie, cultuur en natuur. De boskap kan tot verwijdering van verblijf- en foerageerplaatsen leiden, maar er blijven voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar op de Sallandse Heuvelrug in de bosgebieden die onaangetast blijven. De maatregelen in de verschillende deelgebieden versterken elkaar in het natuurherstel van de habitattypen.

Wat het landschap betreft, treden cumulatieve effecten wel op wegens het verwijderen van bosopslag, plaggen en bos kappen. Er wordt ruimte gecreëerd voor uitbreiding van heidevegetatie. De openheid en afwisseling in het landschap dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied, waardoor dit cumulatieve effect als positief wordt beoordeeld.

Wanneer de uitvoering van de maatregelen in de verschillende deelgebieden gelijktijdig plaatsvindt, kan op de hoofdontsluitingswegen sprake zijn van een cumulatie van geluid en trillingen. Er worden alternatieve routes gekozen om de cumulatieve effecten voor woon-, werk- en leefmilieu, naar verwachting, te beperken. Het gebruik van alternatieve routes moet worden gewaarborgd door controles tijdens de uitvoeringsfase.

De mogelijke milieubelasting is in de aanmeldnotitie voldoende omschreven om te kunnen beoordelen of er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Op basis van een vormvrije m.e.r.-beoordeling kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken voor het uitvoeren van de voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden van Staatsbosbeheer ten behoeve van het uitvoeren van maatregelen in het kader van het Programma Aanpak Stikstof in het natuurgebied Sallandse Heuvelrug.

De ontgrondingen worden tot een zeer geringe diepte uitgevoerd, waardoor er geen negatieve effecten op het aspect water optreden.

Volgens de verwachting zal de omvorming van de akker naar heide bijdragen aan het herstel van habitattypen droge heide, heischrale graslanden en jeneverbes.

Positieve effecten worden verwacht op de aspecten natuur, cultuur en landschap